

MITEN SAADA TOLKKUA HUIMAUKSESTA?

Laura Mäkitie, neurologi, LT, HUS, Neurokeskus

MISTÄ HUIMAUUS VOI JOHTUA?

SYDÄN JA
VERENKIERTO

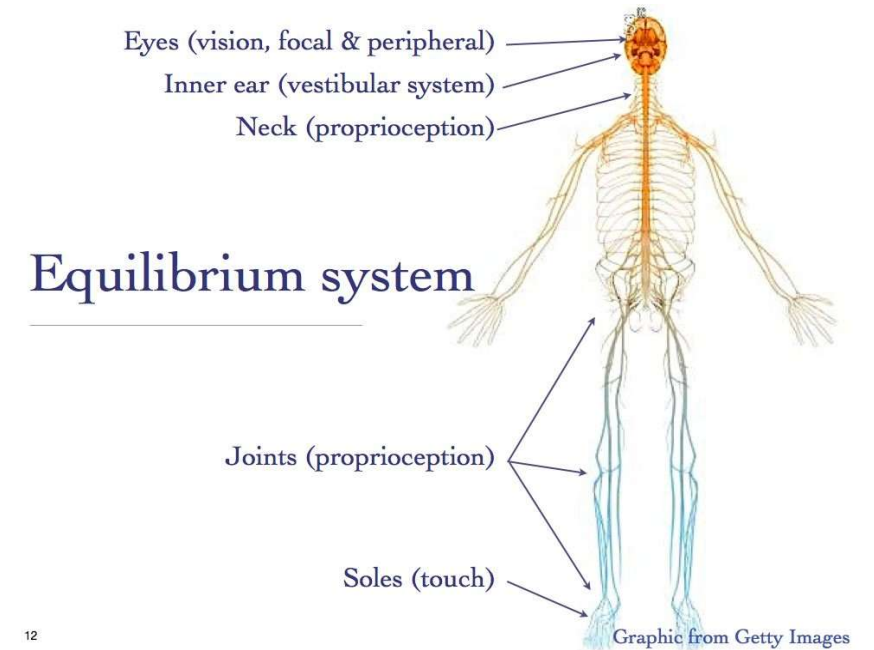
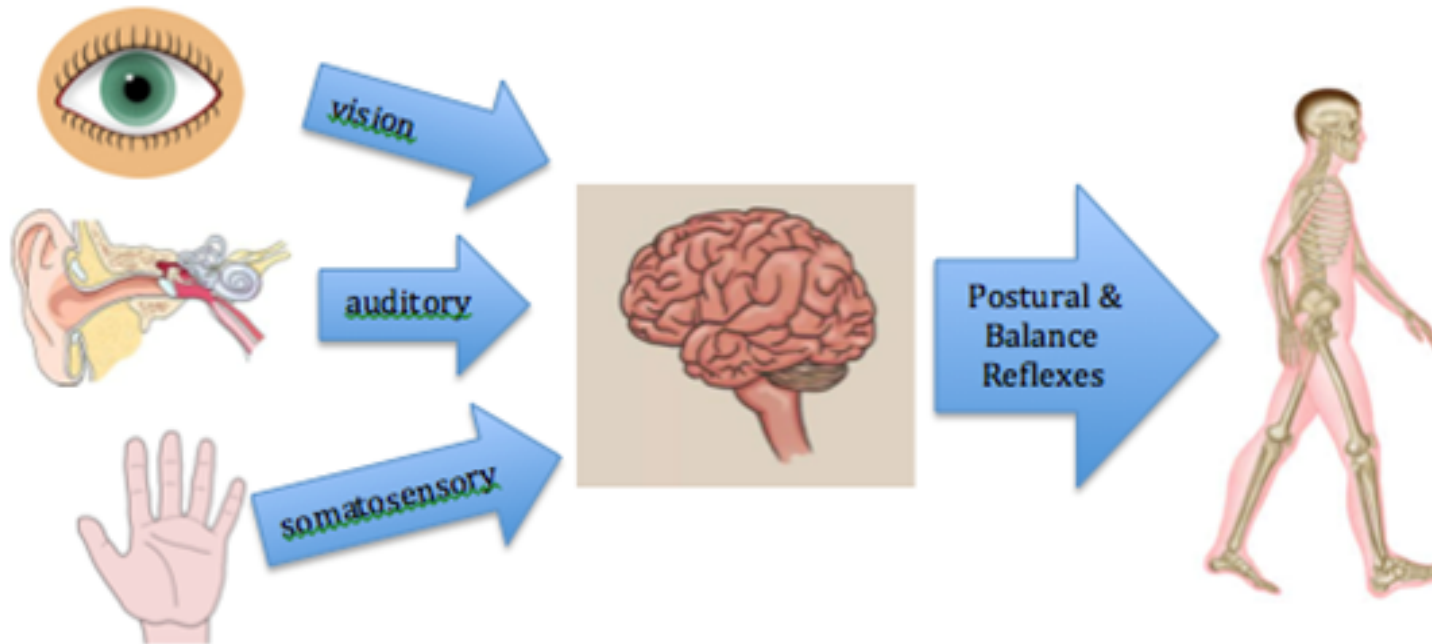
SILMÄ

HERMOSTO

TASAPAINO-
ELIN

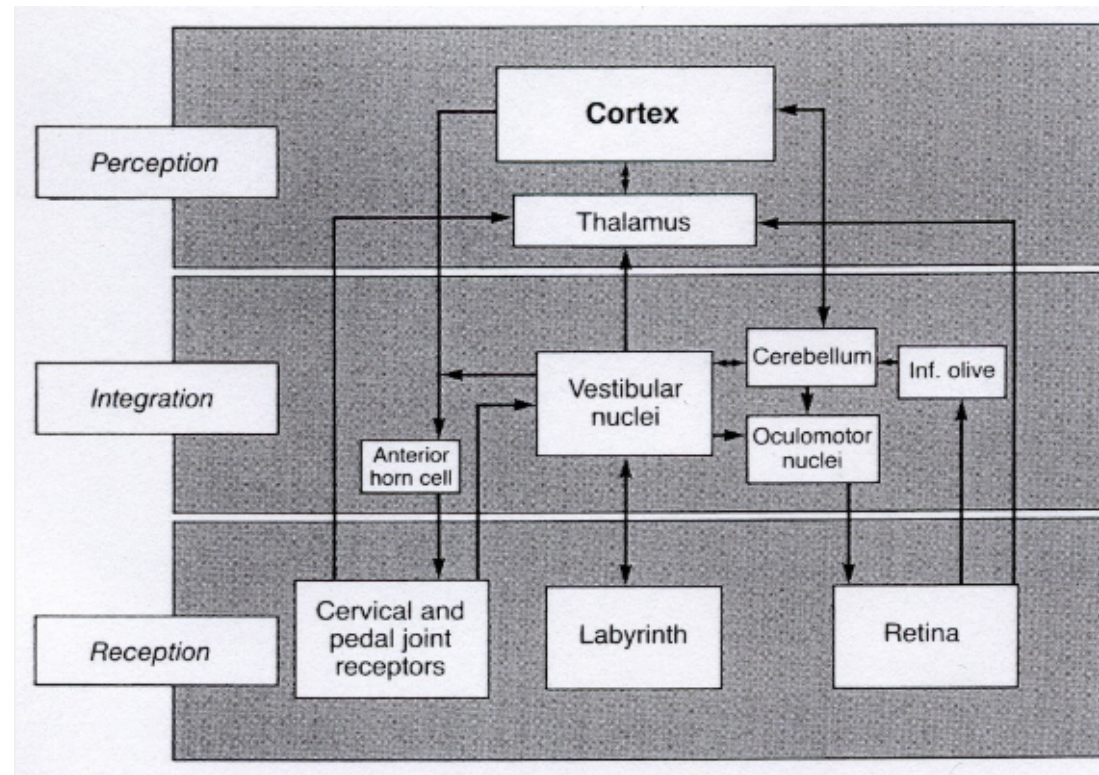

TASAPAINO SYNTYY AISTIHAVAINTOJEN ANALYYSISTÄ JA NIIHIN REAGOINNISTA

12

NEUROLOGINEN STATUS PALJASTAA VIAN PAIKAN AIVOISSA

TÄRKEIN HUIMAUSTUTKIMUS = ANAMNEESI

- 2/3 HUIMAUKSEN SYISTÄ SELVIÄÄ ANAMNEESILLA
- VARMISTA TYÖDIAGNOOSI STATUSTUTKIMUKSELLA
- EPÄSELVISSÄ TILANTEISSA KONETUTKIMUKSIA JA ERIKOISSAIRAANHOIDON JATKOTUTKIMUKSIA

MIKSI RAILIA, 81V HUIMAA?

SAIRAUDET:

- Endometrium ca, rinta ca
- Sepelvaltimotauti
- Meretojan tauti
- Eteisvärinä
- Aivojen pienten suonten tauti (vaskulaarinen degeneraatio)

TOIMINTAKYKY:

- Liikkunut lähinnä pyörätuolilla
- Vaipat käytössä
- Puoliso paljon auttanut

HUIMAUSSANAMNEESI:

- Alkoi 1/18, huimaus ja kollapsi --> päivystykseen
- Aaltomaista, prekollapsituntemusta
- Joutunut pyörätuoliin
- Huimausta myös istuessa
- 9/19 huimaus paheni ja hakeutui neurologille

MIKSI MAIJAA, 63 V HUIMAA?

SAIRAUDET:

- Verenpainetauti
- Lonkan nivelrikko
- Lievä aivojen pienten suonten tauti (Fazekas 1), kuvauslöydös

TOIMINTAKYKY:

- Normaali

HUIMAUSSANAMNEESI:

- 1/19 heräsi aamulla kiertohuimaukseen
- Päivystyksessä todettu silmävärve Dix-Hallpikessa
- Huimaus jatkuu edelleen 7/19: aamulla kiertohuimausta ja pahoinvointia, jatkuu muutaman tunnin
- Ajoittain silmien väpätyksen tunnetta

MIKSI HELENAA, 61 V HUIMAA?

SAIRAUDET:

- Verenpainetauti
- Diabetes II
- Obesiteetti
- Vaikea uniapnea
- Hartialihaskännitystä

TOIMINTAKYKY:

- Työkyky päiväkodin keittiössä on uhattuna

HUIMAUSSANAMNEESI:

- Tasapaino ollut aina huono, ei ole oppinut pyörimään
- Vuoden ajan vaivannut, ajoittaista
- Välillä kylmänhikisyyttä, silmissä sumenemista
- Kaataa taaksepäin, on kaatunutkin
- Ei ole huomannut yhteyttä pään liikkeisiin
- Kadun ylitys alkaa olla mahdotonta

MIKSI AINOA, 25 V HUIMAA?

TAUSTATIEDOT:

- Viulisti
- Soittaessa käsiin puutumista
- Hartialihaksiston kireyttä
- Bruksismi
- Migreeniepäily
- Syömishäiriö

HUIMAUSANAMNEESI:

- Vuosi sitten raitiovaunussa pyöräyttävä olo, vatsa ollut sekaisin. Silmissä pimeni ja lysähti maahan.
 - Sittemmin 3 - 5 sekuntia kestäviä huimaustunteuksia/humahduksia/horjahduksia

MIKSI KAISAA, 33 V HUIMAA?

SAIRAUDET:

- Skitsoaffektiivinen häiriö
- Paikallisalkuinen epilepsia
- Obesiteetti

HUIMAUSANAMNEESI:

- Alkanut kesällä Leponex-lääkityksen annosnoston jälkeen
- Seistessä, istuessa, makuulla
- Kesto muutamia minutteja
- Huimauskohtauksen aikana ei pysty liikkumaan, silmät pyörivät, pystyy puhumaan

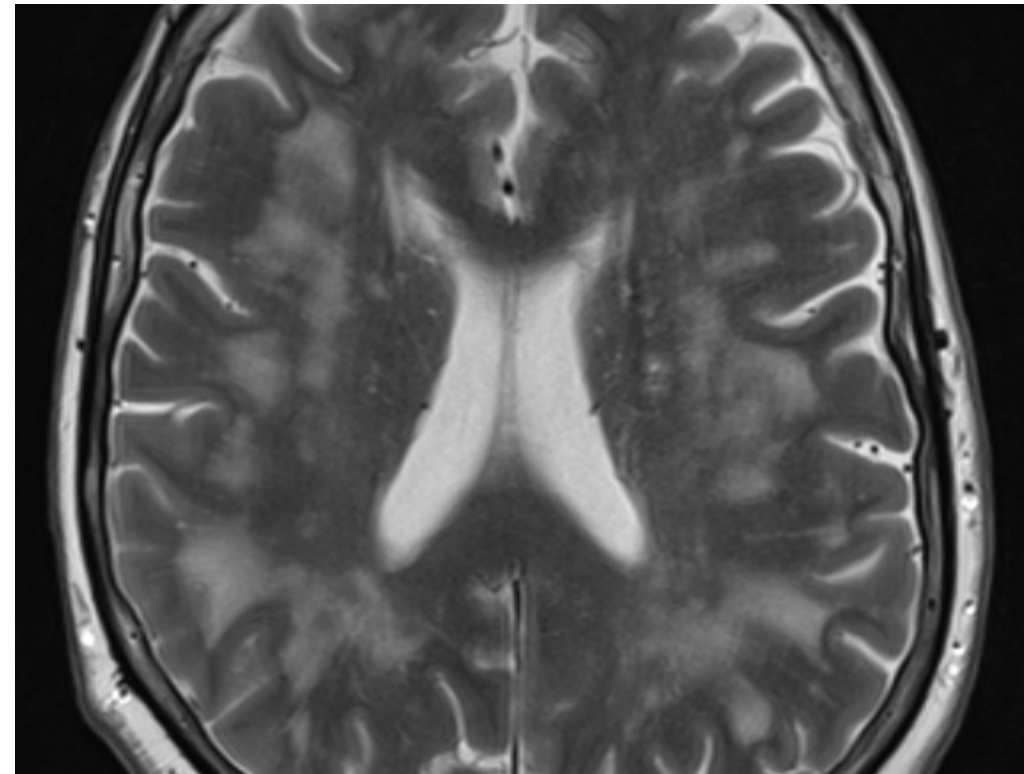
MIKSI MIRKKUA, 59 V HUIMAA?

HUIMAUSANAMNEESI:

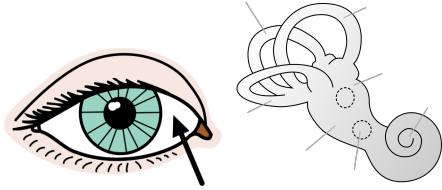
- Vuoden verran ajoittaista huimausta, joka nykyään päivittäistä
- Suihkutuoli huimauksen takia
- Huimaus pahenee päivän mittaan

NEUROLOGINEN STATUS:

- Kognitiivista ongelmaa
- Kävellessä basis hieman leventynyt, mutta vauhti hyvä
- Käsissä hitautta ja kömpelyyttä

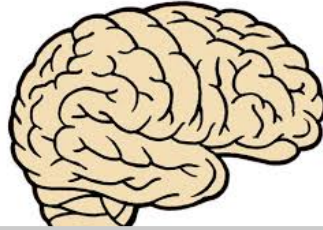

HUIMAUSPOTILAAN NEUROLOGISET STATUSTUTKIMUKSET

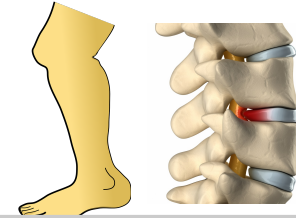
SILMÄ JA KORVA

- Silmien liikkeet
- Nystagmus
- Dix-Hallpike
- Head impulse test
- Skew deviation
- Kuulo

AIVOT

- Kognitio
- Kävely
- Raajapuolierot: sensoriikka, motoriikka
- Aivohermot: silmien liikkeet, kasvojen mimiikka
- Osoituskokeet: SNK, KPK

ALARAAJAT JA NISKA

- Romberg
- Hartialihasten palpaatio
- Niskan liikkeet
- Värinä- ja kosketus-tunto

NISKAPERÄINEN HUIMAUUS

PATOLOGIA

- YLÄKERVIKAALINIVELISSÄ JA LIHAKSISSA RUNSAASTI
 - PROPRIOSEPTOREITA
 - MEKANORESEPTOREITA

SYYT

- KERVIKAALINEN SPONDYLOOSI
- LIHASTENSIO
- WHIPLASH

TYYPILLISET OIREET

- PITKÄKESTOINEN, MUTTA JAKSOTTAINEN HUIMAUUS
- LYHYITÄ KOHTAUKSIA
- VIPPAA, HEITTÄÄ, KIERTÄÄ

Li: Pathogenesis, Diagnosis, and Treatment of Cervical Vertigo. Pain Physician, 2015.

HUIMAUUS AIVOVERENKIERTOHAIRIÖSSÄ

EPÄILE HERKEMMIN, JOS AVH-RISKITEKIJÖITÄ:

- VERENPAINETAUTI
 - DIABETES
- HYPERKOLESTEROLEMIA
 - TUPAKKA
 - ETEISVÄRINÄ
 - IKÄ

SUDENKUOPAT:

- PÄÄN TT:N HERKKYYS AKUUTTIVAIHEESSA 10-15 %
- NUORELLA NIKAMAVALTIMON DISSEKAATIO: HUIMAUUS + NISKAKIPU

VINKKINÄ:

- 50 % TAKAKIERRON AIVOINFARKTEISSA ON MUUTAMAN VIIKON AIKANA OLLUT HUIMAUSSKOHTAUKSIA
 - TAKAKIERRON AIVOINFARKTISSA HUIMAUUS USEIN JATKUU MAKUULLAKIN JA PAHENE PÄÄN LIIKKEISTÄ

TUNTEJA - PÄIVIÄ JATKUNUT, ÄKILLISESTI ALKANUT HUIMAUUS – TUTKI:

- HEAD IMPULSE TEST
 - NYSTAGMUS
 - SKEW DEVIATION

JOHTUUKO HUIMAUUS AIVOVERENKIERTOHAIRIÖSTÄ? STATUS ON TT- KUVAA PAREMPI TUTKIMUS

	Post-Test Probability of Stroke following a Negative Test Obtained in First 24 Hours			
Pre-Test Probability of Stroke (vascular risk profile)	General Neuro Exam (Sn 18.8%, ⁵⁶ Sp 95%, NLR 0.85)	CT Brain (Sn 16%, ¹³ Sp 98%, ¹³ NLR 0.86)	MRI-DWI Brain (Sn 80.0%, ⁶² Sp 96.0%, ¹³ NLR 0.21)	HINTS+ Battery (Sn 99.2%, ⁶³ Sp 97.0%, NLR 0.01)
10% (low)	8.7%	8.7%	2.3%	0.1%
25% (average ⁶²)	22.2%	22.3%	6.5%	0.3%
50% (high)	46.1%	46.2%	17.2%	0.8%
75% (very high)	71.9%	72.1%	38.5%	2.4%

Tehrani: Diagnosing Stroke in Acute Dizziness and Vertigo: Pitfalls and Pearls. Stroke, 2018.

HINTS-TUTKIMUS EROTTAMAAN KORVAPERÄINEN HUIMAUUS AIVOINFARKTISTA

NYSTAGMUS

- Nystagmus viittaa aivo- tai korvaperäiseen syyhyn
- Suuntaa vaihtava nystagmus viittaa aivoihin

HEAD IMPULSE TEST

- Katsefiksaation herpaantuminen → vika korvassa
- Katsefiksaatio säilyy (huimauspotilaalla) → terve tai aivoperäinen syy

SKEW DEVIATION

- Vertikaalinen silmien korjausliike → aivoperäinen syy

VANHUKSEN MONITEKIJÄINEN HUIMAUUS

AIVOJEN
RAPPEU-
TUMINEN

HEIKKO
NÄKÖ

TULES-
VAIVAT

KAATU-
MISEN
PELKO

LIHASTEN
HEIKEN-
TYMINEN

VANHAT
HERMO-
VAURIOT

VEREN-
PAINE JA
SYDÄN

LÄÄKI-
TYKSET

KAULA-
RANGAN
KULUMA

MUISTA HUIMAUUS POTILAAN KANNALTA

- HUIMAUUS ON PELOTTAVA OIRE
- TASAPAINOVAIKEUS LIITETÄÄN USEIN HUMALATILAAN

SYDÄN- JA VERENKIERTOPERÄISET SYYT AIHEUTTAVAT SYNKOPE- ELI PYÖRRYTYSHUIMAUSTA

KUUNTELE
SYDÄN JA
MITTAA
VERENPAINET

TYYPPIOIREET

- Silmissä sumenee
 - Pyörryttää
 - Hiki / kylmä
- Korvien soimista

ALTISTAVAT TILANTEET

- Ruokailu
- Sauna
- Nestehukka
- Teini-ikä ja vanhuus

KIERTO-
HUIMAUUS

KOLLAPSI

EPÄSPESIFI
HUIMAUUS

HUIMAUUS

PYÖRTY-
MINEN

KUUNTELE
POTILAAN
KUVAUS!

KAATAVA
HUIMAUUS

OUTO
TUNNE
PÄÄSSÄ

TASAPAINO-
VAIKEUS

MIKSI LIISAA, 83 V HUIMAA?

SAIRAUDET:

- SVT > ablaatio tehty
- Glaukooma
- Jännityspäänsärky

TOIMINTAKYKY:

- Hyvä

HUIMAUSANAMNEESI:

- Liisaa ei huimaa, hän on kaatuillut
- Itse arvellut kaatumisten johtuvan huonosta näöstä
- Fysioterapeuttiset harjoitukset auttaneet tasapainovaikeuteen

HUIMAUKSEN SYITÄ, JOTKA YLEISLÄÄKÄRIN OLISI HYVÄ OSATA TUNNISTAA TAI EPÄILLÄ?

- Hyvänlaatuinen asento-huimaus
- Ortostaattinen hypotonia
- Ménièreen tauti
- Vestibulaarineuroniitti
- Jännitysniska
- Takaverenkierron AVH

- Pikkuaivoatrofia
- Migreeni
- Vanhusten monitekijäinen huimaus
- Paniikkihäiriö
- Vammat: whiplash
- Liiallinen lääkitys